

NIET
ZONDER
EER

April 2022 © Wim Hartlief

Cover: Wim Hartlief

Uitgegeven door: A Z U G O S

Elke overeenkomst met gebeurtenissen en
personen of organisaties uit het heden of verleden
berusten op toeval.

NIET
ZONDER
EER

Wim Hartlief

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

In het begin

‘Mag ik u wat vragen?’

‘Probeer maar.’

‘Waar gaat de reis naar toe?’

‘Fredrikshavn.’

‘Dat ligt in Denemarken, is het niet?’

‘Jutland.’

‘Ik moet naar Noorwegen.’

‘Je kunt met me meerijden. Scheelt zeker de helft.

Kun je vanaf daar met de ferry oversteken naar Noorwegen.’

‘Dat kan natuurlijk ook. Ik moet even nadenken.’

‘Niet te lang, graag of niet, over een uur ga ik rijden.’

In het Sognefjord

Het water glijdt langs de zwarte romp. Het grote schip werpt met kracht de watermassa opzij. Het kost haar geen moeite. Soms trilt ze van genoegen. Hij legt zijn armen op de reling en kijkt omlaag. Het staal is koud. De wind is nog fris zo vroeg in het voorjaar. De bergtoppen in de verte zijn nog wit. Beneden ruisen en bruisen bellen schuim. Zo had hij het zich voorgesteld. Het heldere water van het fjord, de steile rotswanden en een dorpje met een aanlegsteiger. Met afgemeerde vissersboten. Houten huizen tegen een heling in helder wit of donkerrood geschilderd.

De lucht met lage wolken drukt zwaar op de horizon. Later ga ik op bezoek bij mijn vader. Dat was zijn idee, veertig jaar geleden door hem hardop gezegd. Die ambitie was door de tijd versleten geraakt, maar nu wil hij om te beginnen Noorwegen leren kennen. Om te weten of hij zich kan verbinden met het land waar zijn vader woont. Zijn geboortehuis in Landsby wil hij zien, de plek waar hij geboren is. Zou Eignar nog leven? Zou hij hem herkennen? Het is niet onmogelijk, zijn moeder leeft ook nog. Het dek is verlaten en stil, alleen hij staat buiten. Alle dekstoelen achter hem zijn onbezet. Zijn medereizigers zitten aan het diner. Aan tafelen heeft hij deze avond geen zin.

Alles staat hem tegen. De beschaafde conversaties en het gekras van bestek op geglazuurd aardewerk. De bijbehorende geuren kan hij op deze laatste avond op voorhand al niet verdragen. Iedere avond had hij bij wildvreemde mensen aan tafel gezeten. Iedere avond, dat wilde hij zelfs met zijn beste vrienden niet.

Hun comfortabele geleuter moeten aanhoren en geen weet van de wereld hebben. Obers die af en aan lopen.

Het knorren van zijn maag onderdrukt hij door nog een sigaret te roken. Het is dom om de frisse lucht in zijn longen te verdrijven met sigarettenrook, dat weet hij ook wel. Een zwerm meeuwen cirkelt boven de hekgolven aan de achterkant van het schip, luidkeels afgunstig schreeuwend, vliegensvlug duikend om een opgedwarrelde vis uit het water te grijpen. Hij huivert in zijn kraag. Nog dieper duikt hij weg en trekt zijn shawl aan en stopt zijn handen diep in zijn jaszakken. Vlak na zijn geboorte reisde hij met zijn moeder naar Nederland. Van die gebeurtenis kan hij zich uiteraard niets herinneren. Veel later pas kwam hij Eignar Sivertsen tegen in zijn leven. Niet meer dan een naam en een jaartal onder een pasfoto in het fotoalbum van zijn moeder. Een jonge vent met een pet op zijn blonde hoofd staarde hem met ernstige ogen aan. Een pet versiert met de symbolen van een koopvaardij-officier.

‘Oh, je hebt zijn foto gevonden. Dit is je vader.’ Zijn moeder beantwoordde zijn vragen droogjes. Niet zonder affectie, maar waarom zij hem achterliet en naar Holland verhuisde kwam hij niet aan de weet. Eignar Sivertsen kreeg een plek in zijn leven, maar bleef daardoor veraf.

Morgen gaat hij van boord. Vooraf boekte hij tien dagen in het grootste hotel in de omgeving van Landsby. Het statige vier sterren Fjord hotel. De komende tien dagen moeten voldoende zijn voor het doel waarvoor hij van boord stapt. Het schip vervolgt haar rondreis van fjord naar fjord. Nog een sigaret, hij kucht achter zijn hand en klopt een sigaret uit het pakje. Op zijn horloge is het elf uur. Het wordt tijd om zijn hut op te zoeken, hij moet gaan slapen.

Het paradijs wordt gesloten

Morgen gaat het gebeuren, morgen is het zover. Alle passen zijn door hem geteld en genoteerd in zijn boekje. In de lengte dertig passen en in de breedte zes passen. Morgen gaat hij zijn erf van klinkers ontdoen. Klinkers van het Waalformaat en getrommeld. Twee pallets, achtergebleven van de verbouwing, heeft hij daarvoor uit de schuur naar de stoep gesleept. Er woont vast wel iemand op De Streek die klinkers nodig heeft. Wie dat is? Dat hoeft hij niet per se te weten. Het heeft te lang geduurd, die onbelemmerde toegang tot zijn voordeur. Niet

dat hij mot heeft met de buren, dat niet. Altijd steekt hij zijn hand even op naar die of gene in het voorbij gaan. Maar vanaf overmorgen wordt het voor iedereen moeilijk om hem te storen. Voor zijn loopje naar de supermarkt heeft hij klompen aangeschaft en ook zijn commandoschoenen kunnen wel een stootje hebben. Vroeger kon je op De Streek op maat gemaakte klompen kopen. Bij Wielen en Evert Arends. Knoestige kerels, maar met gouden handen. Op hun erf lagen altijd, in lange stukken gezaagd, stapels boomstammen. Het waren iepen, om precies te zijn. De beste houtsoort voor klompen, volgens beide klompensnijders. De twee vrijgezelle broers waren jaren geleden, kort na elkaar gestorven. Dat had hij nog meegemaakt. Wel op een mooie leeftijd, niet te klagen die twee. Maar sinds hun overlijden zat De Streek zonder klompenmakers. Het was zo ver terug in de tijd, dat hij zijn boekje er op na zou moeten slaan om te weten wat de loopafstand was tussen zijn ouderlijk huis en hun werkplaats. Nu is hij gedwongen zijn klompen te kopen in het moderne tuincentrum. Zes-duizend-vijf-honderd-en-acht-en-veertig passen maar liefst en dat is alleen de enkele reis. Met een zekere weerzin heeft hij die passen genoteerd, want nog een bezoek ziet hij er niet van komen. Verwonderd en geïmponeerd en geschokt door de grote lelijke gevelreclames twijfelde hij bij de ingang. Wel of niet naar binnen gaan? Resoluut kapte hij de knoop door, die klompen had hij nodig

en snel. Binnen was het tuincentrum een enorme glazen hal vol tafels met planten en opgepotte struiken. Het glazen dak was bespannen met dun gaasdoek tegen de zonnestralen. Het licht moet diffuse zijn, zoveel weet hij wel van plantenverzorging. Op drie meter hoogte boven de tafels hing een netwerk van buizen met om de twee meter een watersprekeler. In de kassen was de lucht warm en benauwend, om niet te zeggen, tropisch. Een dampige en onfrisse lucht was zijn gedachte geweest. Gelukkig vond hij snel wat hij zocht. In een hoekje bij het tuingereedschap stond een metalen standaard op een betonnen voet. Alle klompen waren hard geel en hingen per paar door een touwtje samengebonden aan haken. Wel een vrolijk gezicht die gele klompenboom. Heel even keek hij naar de boom en twijfelde, fel geel? Na de korte aarzeling en zijn afweging ergens anders te gaan kijken, pakte hij een paar in zijn maat van een haak.

Want ergens anders? Waar was dat? Het werd een blinde zoektocht zonder gegarandeerd resultaat en die klompen had hij snel nodig. Met veel tegenzin betaalde hij bij de kassa en maakte zich uit de voeten. Buiten keek hij naar zijn klompen, geel. Zijn voorkeur was zwarte klompen, net als die van vroeger. Glanzend zwart gelakt met kleurige en mooi gestileerde bloemen op de kap geschilderd. Ook dat schilderen deden Wielen en Evert ook zelf. Kunstenaars waren beide geweest. Op de terugweg

bedacht hij, om de klompen tot op het hout blank te schuren en dan zelf te lakken. Dat was te doen. Voor het schilderen van die bloemen had hij geen talent en ook geen voorbeeld wat hem zou kunnen helpen.

Morgen gaat het gebeuren. Geen uitnodigende oprit meer. Geen begaanbaar erf meer voor mensen die op nette schoenen lopen en dat zijn gelukkig de meeste.

Wat hem betreft mag het daarna pijpenstelen gaan regenen. De andere zijden heeft hij al in het najaar ingrijpend veranderd. Het gazon had hij weggestoken, de staptegels uitgegraven en hij had een grote vijver aangelegd en daarna met de pluggen en de tegels de erfafscheiding aan de straatkant flink opgehoogd en met een willekeurige zwaaihand de opgebrachte grond met zaden ingezaaid. De vijver moet zichzelf redden. Niet alles in de natuur hoeft geordend te worden. Beter van niet. De natuur moet je haar goddelijke gang laten gaan. Het moet een levendige vijver worden met kikkers en salamanders en dansende waterjuffers in de zomer, omzoomd door groothoefblad, brandnetels en veel bloemen.

Uitgeteld door de winter wachtte hij op het voorjaar, met in zijn hoofd de uitgestelde opdracht. De klok tikt door. Het is bijna negen uur, staat op de klok. Het wordt tijd voor zijn kata's. Zijn lichaam spiegelt zich met een paar krinkels in de grote ruit. Net boven zijn linker tepel, bovenop zijn hart zit een

tatoeage. Daar legt hij graag zijn hand even op en herhaalt de eed die hij ooit aflegde op het staatshoofd. De tatoeage is een springende granaat in combinatie met een dolk, met daaronder de spreuk: *'Nunc aut nunquam.'* Nu of nooit. Zorgvuldig haalt hij een schoon pak van de stapel en trekt het aan. De strakke vorm van de stapel moet niet verstoord. Zijn zwarte band slaat hij om, van voren naar achteren en weer terug en hij trekt de band strak aan. En dan volgt de knoop. Eerbiedig buigt hij voor de meesters. Daarvan is hij overtuigd, zij kijken naar hem en volgen zijn bewegingen. Mechanisch beweegt hij zijn armen en verzet hij zijn voeten. Loepzuiver zijn de bewegingen. Niet gehaast, maar wel dynamisch. Hij geniet van zijn kunde.

Heian Shodan, Heian Nidan en Heian Sandan. En hij sluit af met Bassai Dai en nog een keer en nog een keer. Tevreden eindigt hij met een buiging naar het spiegelbeeld in de ruit. Hij is bushido en volgt de weg van de krijger. Met zijn knieën op de grond en met zijn kont steunend op zijn hielen recht hij zijn rug. Zijn handen rusten op zijn dijen. Met gesloten ogen zoekt hij naar de diepste stilte. Als alle woorden uit zijn hoofd verdwijnen, schiet hem toch nog een naam te binnen, Lieven. Na de ruiming, wordt het tijd om Lieven te gaan bezoeken. Antwerpen, het wordt een flinke reis, maar is de moeite waard. Nu, eerst een koude douche nemen. Anders slaapt hij te onrustig in. Gelijk staat hij op

en loopt de twaalf passen die hem scheiden van zijn badkamer. Beter kan hij ook, voor alle zekerheid, een valerianthee maken en drinken.

Onvoorbereid deed hij, maanden terug, de voordeur open. Hij verwachtte niemand, zijn dochter was pas nog geweest. Om zijn verjaardag alsnog te vieren. Op de dag zelf, was het voor haar het niet mogelijk. Er stonden twee vrouwen in ruime trenchcoats op zijn stoep. Beter gezegd, een vrouw van zijn leeftijd en een meisje. Niet ouder dan achttien, schatte hij. De vrouw stak gelijk van wal. Haar lippen dansten op en neer en haar adem piepte van ijver. Het meisje bleef in de achtergrond en keek hem met grote ogen aan en glimlachte flauwtjes naar hem. Min of meer verlegen was de gedachte die bij hem opkwam.

‘Goede morgen, mogen wij even storen voor een prachtige boodschap? Is de Here God in uw leven?’ Er is iets, daar is hij van overtuigd. Iets, dat groter is dan ons mensen. Iets dat alles de moeite waard maakt. Een schepper van hemel en aarde, De Eeuwige. Een iets dat alles vormt, in balans houdt en herstelt. De hervormde God uit zijn jeugd is hij kwijt. Zijn geloof in iets, biedt hem de oplossing voor het verdrietige lege niets.

‘Mogen wij even binnenkomen? Misschien.’

Stilzwijgend deed hij een stap opzij als aanmoediging. De stal liet hij verbouwen tot woonkamer. De frisse stuc en verflucht was nog niet verdwenen. De grote baanderdeuren, inspringend tot halverwege het

rieten dak, zoals bij Saksische boerderijen gebruikelijk is, zijn een schuifpui van glas geworden. Zonder verlegenheid gingen de twee zitten in zijn fauteuils en hun aktetassen gingen op de vloer.

‘Onze jassen?’

‘Koffie, thee?’

‘Thee graag. Weet u, Jezus is aan het kruis gestorven voor onze zonden. Geloof u in God?’

De God, waarin hij niet meer gelooft, krijgt nu, hier, in zijn woonkamer een dwingende stem. Een ratelende vrouwenstem. Nog dacht hij na over zijn antwoord, toen het water kookte. Hij vulde de kopjes met kokend water. Nog een momentje wachtte hij. Zodat de kook er af was. Anders verbrandde de thee. Drie theezakjes zakten naar beneden en kleurden in een oogwenk het water donker. De touwtjes met het papieren merkje gingen een slagje om het oortje. Alle drie waren even lang. Orde moet zijn. Zo voorkwam hij, dat de zakjes door hun verworven gewicht de touwtjes en de lichte papierenmerkjes het hete water introkken. Het was een onsmakelijk gezicht en bovendien lastig om die papiertjes uit de hete thee te vissen, wist hij uit ervaring.

‘Ik heet Albert.’

‘Oh, natuurlijk. Pardon, ik ben vergeten om ons voor te stellen. Goed dat u mij daaraan herinnert. Ik ben Sjoukje en dit is mijn nichtje Myra.’

‘Suiker?’

Hij zet de kopjes voor hen neer en opent de suikerpot. Altijd zorgt hij dat het aantal suikerklontjes een even aantal zijn. Een enkel achtergebleven klontje van een eerdere visite is vervelend om te zien. Een even getal geeft balans. Zelf neemt hij geen suiker. Inmiddels heeft hij een antwoord op haar eerdere vraag paraat. Waarschijnlijkheid zal de vrouw schrikken van zijn vraag en die gelijk afwijzen als totaal ongepast. Waarschijnlijk zelfs als beledigend en heidens.

‘Mag ik jullie een vraag stellen?’

‘Waarom?’ Sjoukje kijkt verbaasd op van haar kopje. Hier is zij duidelijk niet op voorbereid. Een tegenvraag past niet in haar missie.

‘Als het niet anders kan?’ Komt ze tot de deemoedige bezinning die haar als verspreider van het Woord past.

‘Willen jullie met mij naar bed?’

Die gedachte, die vraag kwam spontaan bij hem op. Als een test voor hun gevoel voor naastenliefde in de praktijk getoetst, had hij gedacht. Niet enkel mooi weer spelen of hem met intieme vragen over zijn geloof onder druk zetten. Tot zijn verbazing, stonden ze niet gelijk op om zich uit de voeten te maken.

Twee uit het lood geslagen ogen keken hem aan. Sjoukjes wangen trillende, haar lippen bibberden en haar wimpers klapperden.

‘Wat zegt u? Hoe bedoelt u dit?’

Ze vond haar woorden terug. Myra reageerde door op te staan en gelijk haar jas uit te doen en zij hurkte naast de stoel van haar tante en fluisterde haar een paar woorden in het oor. Hij kon haar niet verstaan, de antwoorden van Sjoukje wel.

‘Meen je dat? Denk je het echt?’

Hoorde hij haar zeggen.

‘Het is niet mijn idee van naastenliefde. Valt zijn vraag, als ik die goed begrijp, binnen onze opdracht? In navolging van Maria Magdalena. Bedoel je het zo? Was er sprake van lichamelijke liefde van haar met Jezus?’

Myra fluisterde opnieuw een paar woorden in de schelp aan haar hoofd.

Er klonk ongeloof in Sjoukjes stem door.

‘Redt Het Woord hem niet uit zijn eenzaamheid?’

Haar mening zag hij hellen. Hij zag het gebeuren, de verbazing verdween van haar gezicht en maakte plaats voor inzicht, aangedragen door haar nichtje.

‘Moeten wij deze eenzame man troost bieden?’

De praktijk van de lichamelijke liefde was voor Sjoukje een grote stap. Misschien zelfs bij haar onbekend. Wat naderhand ook bleek te zijn. Myra ging door met haar met woorden te bestoken. En uitsluitend met Bijbelse argumenten. Sjoukje bleef luisteren. Op een zeker moment werd op haar gezicht berusting zichtbaar. Sjoukje ging om en ze zei: ‘Nou, dit moet wel Gods werk zijn.’

Over zijn larmoyante iets, zei hij niets en hij beaamde het mooiste argument in Myra’s pleidooi.

Namelijk, de goddelijke opdracht om elkaar lief te hebben.

De wens van de een, is de opdracht voor de ander. Zonder voorbehoud of vooroordeel.

Niemand mag ontsnappen aan die opdracht.

Het opperste gebod, elkaar lief te hebben, ging die middag in vervulling. Myra glansde in het licht als een opgewreven kastanje. Sjoukje verdroeg haar lot gelaten. Drie dagen kon hij hen vasthouden met zijn liefde. Op de vierde dag hadden ze hem gesmeekt en in tranen gevraagd: ‘Laat ons gaan, Albert.’

Na het middaguur vertrokken zij. Hij is geen onmens. Naderhand was hij verbaasd geweest over het gemak waarmee hij zijn zin kreeg. Verbaast over de naïeve zendingsdrang van Sjoukje en haar nichtje. Integer was hij niet geweest, dat idee vrat nog wel aan hem. Vandaar zijn besluit om te voorkomen om opnieuw in een verleidelijke situatie te raken.

Alleen de oprit opbreken is niet voldoende, springt hij naar een ander onderwerp. Hij moet een hek plaatsen. Een groot smeedijzeren hek met standers stevig in beton verankert.

Lieven is een goede gast

‘Lieven, je moet niet zoveel drinken.’

‘Ik drink niet veel mama, ik drink sjust genoeg.’

‘Waarom kind? Heb je het niet naar je zin bij mij?’

Zijn moeder is een sterke vrouw en ze sleurt hem aan zijn broeksriem omhoog. Zijn vader was gekend in de buurt als een notoire, maar ook als een kwaadaardige dronkenlap. Dat is hij zeker niet. Hij neigt naar het sentimentele. Zijn moeder sloeg zijn vader met een welgemikte vuistslag zeker een paar keer in de maand buiten bewustzijn. Daar was weinig kracht voor nodig. Puur uit lijfsbehoud. Beneden bij de voordeur gaat hij door zijn knieën en huilt bij die herinnering van het lachen, de tranen biggelen over zijn wangen. Hoe zijn vader met een gezwollen oog, de hele nacht onder aan de trap onmachtig lag te snurken. Gewaarschuwd door zijn gelach, komt zijn moeder met een snelle roffel naar beneden en raapt hem van de vloer.

‘Dit is geen leven mama. Ik kan dit niet.’

Zijn gelach gaat over in ontroostbaarheid. Met een stem vol zelfmedelijden.

‘Dat moet u niet zeggen. Je moet volhouden, Lieven. Vastigheid en regelmaat, dat is veel waard.’

Haar ogen kijken hem met het soort verliefdheid aan wat hij nog herkent van vroeger; als hij van zijn step viel en zij zijn tranen droogde en tegen hem zei: ‘Lieven je moet leren voorzichtig te zijn op uw step.’ En hem een klein beetje schudde zodat het bij hem zou door dringen.

Misschien is verliefdheid niet het juiste woord. Het is meer een mengeling van warme moederliefde en een vastberaden bezorgdheid.

‘U moet tot rust komen. Meer is het niet. Geef u zelf de tijd. Je wilt je vader toch niet evenaren?’

Nee, dat wil hij niet, zeker niet. Zijn voeten gaan niet mee want zijn knieën zijn niet stram genoeg. De woorden van moeder klinken bezorgd, maar ook wel verwijtend. Haar verwijt begrijpt hij. Zij doet haar best.

Boterhammen met hesp in een vrolijk trommeltje verpakt. En zij wast en strijkt zijn broeken en hemden; net zoals zij vroeger voor hem deed. Zijn bed wordt elke dag door haar opgemaakt. Een vrolijk woord bij de koffie ontbreekt ook niet. Iedere ochtend opnieuw. Giechelend zakt hij door zijn knieën, tot op de onderste traptree. Zijn vader ging morgens vaak zonder lunchtrommeltje, maar met een blauw oog naar de fabriek. Er wordt hard aan zijn arm getrokken, maar het helpt hem niet om op te staan. Zijn vader met zijn bierbuik verpakt in een ribkoord vest en reutelende uien scheten. Hij kan zich, eenmaal boven, achterover laten vallen, dan is het voorgoed over en voorbij. Heel even zweeft hij door de ruimte in de imaginaire vrije val. Zijn moeder stapt een paar treden naar beneden, bukt zich over hem heen en grijpt hem vast. Ze hijgt van inspanning. Bij het licht van het dunne peertje kan hij haar nauwelijks herkennen. Ondanks het lichtje blijft het schemerig in het trapgat.

‘Toe, werk een beetje mee. Alsjeblieft, u wordt anders te zwaar voor mij.’

In de voorbije achttien maanden thuis, is hij flink aangekomen. Zijn buikspieren zijn verdord en vervangen door een lobbige buikje. Zijn nek is een keer zo dik geworden. Hij houdt van zijn moeder en het liefst zou hij zonder schroom haar een kus op de mond willen geven. Maar zij zou het niet begrijpen. Er zijn geen redenen te bedenken voor taboes heeft hij vaak genoeg vastgesteld. Ten diepste, daarvan is hij overtuigd, bestaat er in ieders parallele wereld geen moraliteit. Fantasieën van elke soort worden verstopt onder een dun laagje sociale wenselijkheid. Bijna elke avond moet zij hem van de deurmat rapen. Het komt door de medicijnen die hij gebruikt.

Op zijn buik tiggert hij richting de schuttersput op zoek naar veiligheid en laat zich over de rand in het gat glijden. Het is nieuwe maan en totaal duister. De Melkweg overstraalt het heelal. In het donker lichten de vlammetjes van heel dichtbij op. Het knettert. Kogels en granaatscherven vliegen sissend over zijn kop. Die klootzakken hebben hem op de korrel. Nog dieper duikt hij weg in zijn schuttersput. Wie zijn er bij hem, wie volgen hem? Wie zijn hem vooruit?

‘Dekking,’ schreeuwt hij. ‘Nondeju, wil je soms dood?’ Met een hand trekt hij aan een been. Een doffe bons en zijn zicht op de omgeving is weg. Voorzichtig tast hij met zijn hand langs de rand van zijn schuttersput.

Zijn hand voelt aan iets warm. Blind tast hij door. Zijn vingers drukken in zacht vlees. Zijn hand graait naar houvast in de stof die hij tussen zijn vingers voelt. Zijn geweer zet hij weg, zodat hij met beide handen kan trekken. Deze gewonde kameraad moet snel in veiligheid gebracht.

‘Hospik,’ schreeuwt hij ondertussen uit alle macht. Een stem fluistert dicht bij zijn oor: ‘Lieven, Lieven,’ luister naar mij. ‘Het is goed zo.’

Hij heeft het begrepen. Gelukt, een lichaam drukt zich tegen hem aan en slaat een arm om hem heen, maar daar kan hij geen aandacht aan geven, zijn aandacht is nodig voor het veld voor hem. Zijn geweer blokkeert op het aller-slechte-moment denkbaar. Als spoken komen ze op hem af gerend. Hun gewaden fladderen los om hun lichamen. Hun voeten raken nog amper de grond. Een, twee, drie, vier, vijf, zes telt hij in de gauwigheid. De wijven gillen van opwinding. Het kost hem geen moeite meer om op vrouwen, kinderen of bejaarden te schieten. Goede vrienden waren voor zijn ogen gesneuveld.

De eerste keer was moeilijk geweest, een jonge vrouw nog. Ze kwam op hem afrennen en spatte voor zijn ogen uit elkaar toen zijn kogels haar raakten. Nu krijgt hij het stomme ding niet doorgeladen.

Het zweet gutst van hem af en hij krijgt het benauwd op de borst. Een bedorven lucht van bier en uien uit het zuur raspt uit zijn keel omhoog.

‘Lieven, Lieven.’

Heel zwaar weegt het lichaam dat boven op hem zit niet. Zachte handen houden zijn polsen stevig vast en houden hem tegen de grond gedrukt.

‘Je bent thuis. Hoor je me? Moet ik de dokter bellen?’

Hij hoort haar wel, maar begrijpt haar woorden niet. Haar woorden passen niet. Een dokter? Waarom, is hij gewond? Verzetten doet hij zich niet. Als zij dit prettig vindt, is het hem goed. Hikkend probeert hij de ellende binnen te houden, maar hij controleert zijn maag en darmen niet meer. Een zure golf komt omhoog en gulpt over zijn borst en druipt langs zijn hals in zijn kraag. Een borrelende scheet gaat luidruchtig vooraf aan een bilnaad vol zachte poep. ‘Ach mijn kind.’ Die woorden zweven door de ruimte. ‘Kom, ik help je overeind en ik zal je verschonen.’

Myra

‘Je hebt gereageerd op mijn oproep. Waarom?’

‘Ik ken hem.’

Ze wijst naar de kleurenfoto, die op tafel ligt.

‘Je kent deze man? Dat weet je zeker? Waarvan ken je hem? Sorry, ik ga te snel. Misschien wil je eerst wat over jezelf vertellen? Hoe kwam het, dat je onze oproep las? Of lees je altijd de sufferdjes?’

Het meisje trekt haar schouders op. Verlegenheid? Zeker niet de botte onverschilligheid van de straat.

Daarvoor is haar stem te beschaafd en is zij te netjes gekleed.

‘Wat moet ik zeggen? Het signalement klopte.’

‘Begin maar bij het begin.’

‘Ik denk niet dat ik daar antwoord op wil geven.’

‘Waarom niet?’

‘Te privé en U bent niet van de politie.’

‘Wel een soort van.’

‘Kan wel zo zijn, maar ik wil geen antwoord geven.’

‘Vertel me in ieder geval, hoe je heet?’

Het meisje schudt met haar hoofd. En kijkt stuurs uit het raam. Dit gaat niet goed.

‘Alleen je voornaam,’ probeert hij vriendelijk.

‘Ook dat niet?’

Zijn geduld is beperkt. Zijn tijd is kostbaar. Er dreigt een probleem te ontstaan en dat moet worden opgelost en snel als het kan.

‘Anders ga ik juffrouw zeggen,’ grapt hij.

‘Myra.’

‘Okay Myra. Mooie naam. Wat kun je mij vertellen?’

‘Krijg ik het geld gelijk uitbetaald?’

‘Laat eerst maar eens horen wat je weet.’

‘Ik weet waar deze man woont en hoe hij heet. Ik heb drie dagen bij hem gelogeed, samen met mijn tante,’ Mocht dit waar zijn? Dan brengt dit meisje hem rechtstreeks bij zijn doel. Veel sneller dan waar vooraf op was gehoopt.

‘Wanneer was dat?’

‘Vorig jaar. In de herfst.’

‘Ben je bevriend met hem?’

‘Nee.’

‘Weet je tante dat je hier bent? Weet überhaupt iemand, dat je hier bent.’

‘Nee.’

‘Waarom doe je dit?’

‘Voor het geld.’

‘Rancune?’ Probeert hij nog een keer. Graag zou hij haar motieven kennen om te kunnen wegen hoe betrouwbaar haar informatie is.

‘Zou je tante jullie bezoek willen bevestigen?’

‘Nee.’

‘Waarom niet?’

‘Te privé.’

Het meisje wriemelt met een zakdoekje en kijkt met een stuurs vertrokken mond omlaag. Wil hij haar laten praten dan moet hij haar ruimte geven en niet doorwroeten wat in wezen niet belangrijk is voor hem.

‘Ik geloof dat ik het begrijp. Laten we het zo. Vertel maar, waar woont hij en wat is zijn adres.’

‘Ik weet niet hoe de straat heet, maar hij woont op De Streek. Geef me papier, dan teken ik een plattegrond voor u.’

Uit zijn bureaula haalt hij een blocnote en een pen en een enveloppe en legt de blocnote voor haar neer. Uit de enveloppe haalt hij tien briefjes van vijftig euro en dekt het stapeltje af met zijn hand.

‘Dit geld is voor jou, maar als je informatie niet klopt, kom ik het geld bij je terughalen. Begrepen?’

Dat gaat hij niet doen. Gedoe om vijfhonderd euro is verspilling van tijd, maar op deze manier legt hij een beetje druk op haar nauwkeurigheid. Althans dat is de bedoeling van dit dreigement.

Ze knikt bevestigend, zonder hem aan te kijken en tekent onverstoorbaar door. Zo te zien, tekent ze met precisie. Hij volgt de pen en de door haar getrokken lijntjes. De Streek, wat een vreemde naam. Vast een klein boerengehucht en vast niet meer. Het barst van die negorijen in deze contreien. De stad zelf, was hem meegevallen. Een stafkaart heeft hij nodig. Drie wegen die op een open ruimte uitkomen, zo te zien. Een pleintje? Dat moet hij haar zo vragen en ze moet het noorden aangeven. Bij benadering is goed genoeg voor hem en dan legt hij de stafkaart er naast. Kerk, schrijft ze bij een flink vierkant. Tegenover de kerk, aan de andere kant van de open ruimte aan een van de wegen staan vijf huizen in een rijtje getekend, met flinke tussenruimten en bij het laatste huis zet ze een kruisje en een dikke pijl. Rond de open ruimte, schetst ze wolken.

Hij tikt met zijn vinger op de wolken.

‘Wat zijn dat?’

‘Bomen.’

Fort Crawley, oefenbasis Swan Security

Pima county, Arizona USA 06.00 AM

'Okay. Attentie. Geef aicht... Welkom op Crawley, mannen. Ik roep jullie namen en ik hoor graag luid en duidelijk, present.'

'Lieven?' 'Present.'

'Joris?' 'Present.'

'Titus?' 'Present.'

'Jan?' 'Present.'

'Mo?' 'Present.'

'Gezinus?' 'Hier.'

'Nog altijd artillerist?'

'Jawel majoor.'

'Volgende keer graag present, Gezinus.'

'Wesley?'

'Present.'

'Mannen, vooraf een paar mededelingen. Ten eerste, we noemen elkaar hier bij de voornaam, zoals wij ook op andere plekken gewend zijn. Onze rangen en achternamen doen er niet toe. Ten tweede, we praten nooit, ook niet met elkaar, buiten de training, over onze opdracht. Begrepen? De komende veertien dagen oefenen wij in een nagebouwde situatie en in simulators. Op dag vijftien vliegen we naar Beiroet. Voor ik het vergeet, er voegt zich iemand in ons team, een onbekende voor mij. Hij traint met ons mee. Een vertegenwoordiger van de opdrachtgever. Deze man kan een waarnemer zijn, een

liaisonofficier of een diplomaat? Ik word daarover vanmiddag nog gebriefd. We zien het wel. Nog wat, niet zonder eer, is het motto voor onze missie. Het insigne, de vliegende zwaan met het motto, wordt nu op onze gevechtspakken genaaid. Zijn er nog vragen?’ De mannen blijven met strakke gezichten in het gelid staan. Hij had niet anders verwacht. Dit zijn stoere kerels, die vragen stellen maar slap geouwehoer vinden. Zij vertrouwen op zijn leiding. ‘Geen vragen? Okay, ontbijten. Daarna de eerste briefing en meer details over onze opdracht. Hier, over een uur.’

Hun dossiers, had hij geselecteerd op nationaliteit, hun gevechtservaring en specialiteiten gewogen. Niet elke man was de allerbeste keuze, maar hij had primair gekozen voor de gemakkelijke communicatie en afstemming onderling. De eenheid in taalgebruik is een groot voordeel onder moeilijke omstandigheden, is zijn mening. Hoewel hij geen grote obstakels verwacht bij het uitvoeren van de opdracht. Alle acht collega’s werken al jaren voor Swan. Hebben voor hete vuren gestaan en hun taken naar behoren uitgevoerd. En nog belangrijker, ze zijn in leven gebleven. Een paar hebben onder hem gediend bij eerdere missies. Lieven zijn luitenant en Mo zijn sergeant.

De Vlamingen, Lieven en Joris geweest rode baretten. Met gevechtservaring in Congo en op een paar plekken in Afrika. Titus en Jan zijn geweest mariniers, Mo is een Amsterdammer en ex legionair.

Gezinus, is een explosievenspecialist met een genie en artillerie achtergrond. Wesley was lid van het Junglecommando in Suriname. Een goed stel heeft hij samengesteld, stelt hij tevreden vast, een mix van kwaliteiten waarmee hij de opdracht met succes kan uitvoeren, daar is hij van overtuigd.

Klinkers, Waalformaat, getrommeld

De klompen zijn eerst tot op hout blank geschuurd en daarna door hem zwart gelakt en glimmen nu in het daglicht. De gestileerde bloemen heeft hij achterwege gelaten. Het schilderen van die versiering zou hem niet lukken, bovendien waren er geen voorbeelden voor handen die hij had kunnen kopiëren. Met een koevoet wrikt hij tussen de eerste klinker en de gemetselde stoeptrand. Moeizaam beweegt de klinker zich opzij. De hele rij in de breedte schuift een paar millimeter opzij. Wrikken tot er ruimte genoeg ontstaat om de koevoet er onder te krijgen. De eerste is altijd moeilijk. Hij is benieuwd naar de ondergrond. Waarschijnlijk geel zand. Als dat het geval is dan is hij nog niet klaar. Dan wacht hem het afgraven van geel zand en daarna het opbrengen van zwarte aarde.

Zijn plan heeft hij aangepast. Een modderpoel is niet aangenaam om naar te kijken. Dus, net als aan de andere kant wil hij dit stuk laten begroeien met varens, vaste planten en bloeiende struiken. Ook een vuurdoorn zou goed passen. Rustig wrikt hij de

volgende klinker omhoog. Zijn vingers passen er precies onder. Zand onder zijn nagels haat hij. Eerst werkhandschoenen aan voordat hij verder gaat. Het ruwe leer lubbert om zijn vingers, daar moet hij even aan wennen. Met een paar snelle bewegingen graaft hij een kuiltje naast de steen zodat hij zijn vingers er onder de steen kan wurmen. Wrikken en trekken. De steen komt schurend langzaam omhoog. Nu mooi schoon borstelen en in de kruiwagen leggen. Of zal hij deze eerste klinker opzij leggen en bewaren. Als een soort symbool. Met een grijns op zijn gezicht borstelt hij de steen zorgvuldig schoon en legt het apart voor zijn deur. De lucht is blauw. Heel even kijkt hij om zich heen en snuift de lucht in zijn longen. De wind komt uit het noordwesten en neemt schone lucht en een frisse kou mee van de Noordpool. De bomen rond De Brink zijn nog kaal, ziet hij. De natuur staat nog op stilstand. Het gras is nog dof en plat. Geen schemering van groen te zien op de takken. Hij wil voort maken en zich niet laten afleiden door de omgeving. Stuk voor stuk raapt hij de stenen uit het zand. Als hij dit tempo kan volhouden liggen vanavond beide pallets vol strak opgestapelde klinkers. Een schouderklopje kan hij wel...

Die gedachte is vreemd, bedenkt hij gelijk. Mensen die op de stoep bij zijn tuinhekje blijven staan en strooien met schouderklopjes, daar heeft hij geen behoefte aan. Nog dieper buigt hij zich over zijn werk. Te opdringerig zijn dat soort mensen en zij